

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
кафедра Права Європейського Союзу

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«ПРАВО ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»
(варіативна)

Рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий рівень

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Харків – 2019

Програма навчальної дисципліни «**Право внутрішнього ринку Європейського Союзу**»: галузь знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право», освітньо-науковий рівень третій (доктор філософії). Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 21 с.

Розробник

Жуков Ігор Миколайович – доцент кафедри права Європейського Союзу,
кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри права Європейського Союзу

(протокол №12 від 21 травня 2018 р.)

Дата оновлення – 09 вересня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ І. В. Яковюк

Зміст

1. Вступ.....	4
2. Опис навчальної дисципліни.....	7
3. Зміст програми навчальної дисципліни.....	7
4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни.....	9
4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять.....	9
4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти.....	9
4.3. Освітні технології та методи навчання.....	11
4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни.....	12
4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни.....	15
4.6. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни.....	21

1. Вступ

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні теоретичних і практичних знань щодо ключових питань економічної та галузевих політик Європейського Союзу з метою розвитку здатності аналізувати поточні процеси у європейському внутрішньому ринку, формуванні глибокого та цілісного розуміння механізму регулювання основних свобод внутрішнього ринку ЄС, а також у формуванні вмінь правильно використовувати норми права ЄС при розробленні та прийнятті управлінських рішень щодо діяльності підприємств на європейському ринку.

Завданнями дисципліни є:

- опанування здобувачами необхідними теоретичними положеннями, що розкривають сутність і особливості права ЄС;
- освоєння нормативного матеріалу, що є результатом правотворчої діяльності інститутів та органів ЄС а також тих правил поведінки, що формуються у процесі співробітництва ЄС;
- ознайомлення з процесом формування і функціонування інститутів Європейського Союзу, практикою Суду ЄС;
- здійснення аналізу положень установчих договорів ЄС, актів вторинного права ЄС, рішень Суду ЄС для визначення і деталізації ключових понять, які використовуються при вивченні внутрішнього ринку ЄС;
- з'ясування змісту «спільного ринку ЄС», «єдиного ринку ЄС» та «внутрішнього ринку ЄС»;
- розвиток у здобувачів навичок самостійного аналізу й оцінки норм та правозастосовної практики з реалізації свободи руху товарів, осіб, послуг та капіталу;
- визначення прикладних проблем, що виникають у результаті адаптації національного законодавства України до законодавства ЄС, проведення порівняльно-правового аналізу запровадження норм права ЄС у національні правові системи та виявлення шляхів оптимізації цього процесу в Україні;
- формування навичок у сфері правового регулювання внутрішнього ринку ЄС;
- ознайомлення здобувачів із методологією отримання інформації щодо різноманітних аспектів права Європейського Союзу, у тому числі за допомогою бібліографії та сучасних технічних засобів (електронних баз даних та Інтернету).

1.2. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо - наукової програми

Навчальна дисципліна належить до циклу навчальних дисциплін за вибором здобувача.

Пререквізити: Для вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен мати знання з навчальних дисциплін: *Форми (джерела) права.*

Постреквізити: Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні навчальних дисциплін: Міграційне право Європейського Союзу.

1.3. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН 2. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 3. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

РН 4. Обгрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 5. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

РН 6. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН 7. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

РН 8. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.

РН 9. Надавати консультації щодо можливості застосування джерел права у правозастосовчій практиці України.

РН 10. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

Навчальна дисципліна забезпечує формування здобувачами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-науковою програмою «Міжнародне право», а саме:

Загальних компетентностей:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність продукувати нові ідеї (креативність).

ЗК-3. Здатність до пошуку, систематизації, критичного аналізу, оцінки та синтезу інформації.

ЗК-4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність з

урахування сучасного стану юридичної науки.

ЗК-5. Здатність до планування, розроблення та реалізації науково-дослідних проектів інноваційного характеру.

ЗК-6. Здатність працювати в команді науковців, розробляти та управляти науковими проектами

Фахових компетентностей:

ФКС-1. Здатність до розв'язання комплексних проблем функціонування міжнародного права на основі аналізу сучасних та прогнозування нових тенденцій його розвитку.

ФКС-2. Здатність застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи в міжнародно-правових дослідженнях.

ФКС-3. Здатність здійснювати доктринальне тлумачення міжнародного публічного права.

ФКС-4. Здатність здійснювати аналіз практики міжнародних судових та арбітражних органів.

ФКС-5. Здатність здійснювати діяльність з імплементації міжнародно-правових норм в національну правову систему.

ФКС-6. Здатність здійснювати педагогічну діяльність з навчальних дисциплін міжнародно-правового циклу.

ФКС-7. Здатність до презентації результатів міжнародно-правових досліджень з використанням академічної української та іноземної (англійської) мови.

Програмних результатів навчання:

РНС-1. Демонструвати знання й розуміння сучасної міжнародно-правової системи.

РНС-2. Встановлювати відповідність національного права міжнародному праву, формулювати пропозиції щодо національної імплементації міжнародно-правових актів.

РНС-3. Застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи у міжнародно-правових дослідженнях.

РНС-4. Застосовувати комплексні та міждисциплінарні підходи у міжнародно-правових дослідженнях.

РНС-5. Використовувати різноманітні джерела міжнародно-правової інформації (наукові публікації, довідники, бази даних тощо).

РНС-6. Готувати проекти міжнародно-правових актів та імплементаційних актів національного законодавства.

РНС-7. Здійснювати діяльність з впровадження результатів наукових міжнародно-правових досліджень у практику діяльності нормотворчих та правозастосовних органів.

РНС-8. Здійснювати презентацію результатів міжнародно-правових досліджень з використанням академічної української та іноземної (англійської) мови.

РНС-9. Здійснювати професійний аналіз практики міжнародних

судових та арбітражних органів.

PHC-10. Здійснювати доктринальне тлумачення актів міжнародного публічного права.

PHC-11. Викладати на високому методичному рівні навчальні дисципліни міжнародно-правового циклу.

PHC-12. Демонструвати здатність до працевлаштування згідно з отриманими компетентностями.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень освіти	Дидактична структура навчальної дисципліни	
		очна та заочна форми навчання	
Кількість кредитів - 7	Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»	варіативна	
Модулів - 2	Спеціальність – 293 «Міжнародне право»	Рік підготовки: другий	
Індивідуальне завдання (контрольні роботи) - 1		семестр	
Загальна кількість годин - 210	Рівень освіти – третій (доктор філософії)	3-й	
		Лекції	
		30 год.	
		Практичні заняття	
		30 год.	
		Самостійна робота	
		150 год.	
		Вид контролю: іспит	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи здобувача - 10			

3. Зміст програми навчальної дисципліни

Модуль 1. Правові засади регулювання внутрішнього ринку ЄС

Загальні засади функціонування та розвитку внутрішнього ринку ЄС. Об'єктивні та суб'єктивні передумови інтеграційних процесів. Види інтеграції. Розвиток інтеграційних процесів в контексті глобалізації. Етапи економічної інтеграції та поширення інтеграційних процесів. Інтеграція та економічне співробітництво. Форми економічної інтеграції. Цілі та принципи європейської економічної інтеграції. Етапи формування та особливості єдиного ринку ЄС. Поняття «спільний ринок», «єдиний ринок» та «внутрішній ринок». Правове регулювання внутрішнього ринку. Принципи внутрішнього ринку. Вплив глобалізації на соціально-економічний розвиток інтеграційного об'єднання.

Спільні та галузеві політики ЄС. Загальна характеристика спільних політик ЄС. Класифікація спільних політик ЄС: горизонтальні і секторальні, фундаментальні і вторинні політики. Фінансування спільних політик. Бюджет ЄС. Джерела надходжень та видатки бюджету ЄС. Горизонтальні політики ЄС. Цілі та принципи регіональної політики ЄС. Політико-правові та інституційні засади регіональної політики ЄС. Етапи розвитку регіональної політики ЄС. Спільні політики у сфері рибальства; конкуренції; транспорту і промисловості. Еволюція спільних політик у сфері рибальства; конкуренції; транспорту і промисловості. Характерні риси транспортного сектору. Загальна характеристика аграрної політики ЄС. Реалізація енергетичної політики у Європі. Внутрішній енергетичний ринок. Розвиток енергетичної політики ЄС. Енергетична стратегія ЄС. Пріоритети зовнішньої енергетичної політики ЄС.

Гармонізація законодавства в ЄС та економічне співробітництво і інтеграції Україна до ЄС. Гармонізація законодавства в ЄС. Перспективи економічної інтеграції України та ЄС. Розвиток відносин України з ЄС. Формування ідентичності України в контексті інтеграційних процесів. Угода про асоціацію, поглиблена та всеосяжна зона вільної торгівлі між Україною та ЄС Економічне співробітництво та інтеграція України до ЄС.

Модуль 2. Особливості правового регулювання внутрішнього ринку ЄС

Поняття та зміст свободи руху товарів. Свобода пересування товарів. Положення Договору щодо вільного руху товарів. Гармонізація законодавств як інструмент вільного руху товарів. Усунення технічних перешкод у торгівлі промисловою продукцією. Вільний рух товарів, вироблених у державах-членах та третіх країнах, у межах Співтовариства. Застосування положень щодо вільного руху товарів. Заборона митних зборів та еквівалентних їм платежів. Заходи еквівалентної дії митним зборам. Заборона дискримінаційного внутрішнього оподаткування. Пряма та непряма дискримінація. Непрямий захист через оподаткування. Заборона дискримінаційних технічних та фізичних торгових обмежень. Заборона кількісних обмежень та заходів, які мають дію, еквіваленту кількісним обмеженням. Кількісні обмеження. Заходи вибіркового та загального застосування. Обмеження експорту. Винятки із заборони кількісних обмежень та заходів, які мають еквівалентні наслідки. Суспільна мораль. Вимоги державної політики. Вимоги державної безпеки. Захист здоров'я та життя людей, тварин чи рослин. Захист національних багатств, які мають художню, історичну або археологічну цінність

Поняття та зміст свободи руху осіб. Спільний ринок праці. Європейська концепція вільного пересування працівників. Зміст принципу вільного пересування працівників. Поняття «працівник» у світлі принципу вільного пересування працівників. Дискримінація стосовно доступу на ринок праці. Члени сім'ї працівника. Особи, що шукають роботу. Особи, які

працюють у міжнародних організаціях. Біженці. Громадяни держав, які не є членами ЄС. Права працівника, які витікають з принципу вільного пересування працівників. Право вільного переміщення. Право виїзду та в'їзду. Право залишатися на території держави-члена ЄС. Право залишатися у випадку припинення професійної діяльності. Право на працевлаштування на тих же умовах, що й для громадян держави, яка приймає. Принцип недискримінації. Прийом на роботу. Соціальні та фіскальні пільги. Профспілкові права. Права членів родини працівника. Обмеження принципу вільного пересування працівників. Громадська безпека та громадський порядок. Громадське здоров'я. Захист від незаконного вислання. Засоби реалізації принципу вільного пересування працівників. Інформація та координація діяльності служб зайнятості. Модернізація інституцій Співтовариства. Пропаганда рішень у галузі вільного пересування працівників, прийнятих окремими державами-членами ЄС. Запровадження нових правових інструментів та пропозиції щодо зміни європейських норм. Труднощі реалізації та перспективи вільного пересування працівників. Труднощі реалізації вільного пересування працівників. Труднощі, пов'язані з визнанням дипломів та кваліфікації. Перспективи вільного пересування працівників.

Поняття та зміст свободи заснування та руху послуг. Лібералізація ринку послуг. Поняття і правовий характер послуги. Форми надання послуг. Право надання транскордонних послуг. Право на отримання послуг в інших державах. Транскордонні послуги, що надаються за допомогою технічних засобів. Сфера свободи пересування послуг. Часовий та територіальний виміри. Суб'єктний вимір. Фізичні особи. Товариства. Об'єктний вимір. Обмеження вільного надання послуг. Особливі вимоги.

Вільний рух капіталу. Загальні положення. Лібералізація руху капіталу. Сфера вільного руху капіталу. Поняття капіталу та руху капіталу. Заборона дискримінацій та обмежень, пов'язаних з рухом капіталу. Заборона обмежень на рух капіталу та платежів між державами – членами та третіми країнами. Винятки із заборони обмежень, пов'язаних з рухом капіталу. Вільний рух капіталу і Економічний та Валютний Союз.

4. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

4.1. Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять
Форми організації освітнього процесу: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи.

Види навчальних занять: лекція, практичне заняття, консультація.

4.2. Самостійна робота здобувачів вищої освіти

Самостійна робота здобувачів – це форма організації освітнього процесу, що охоплює різноманітні види індивідуальної і колективної навчальної діяльності, яка здійснюється під час аудиторних або

позааудиторних занять під загальним чи безпосереднім керівництвом викладача.

Зміст самостійної роботи як виду позааудиторної роботи здобувача визначається програмою навчальної дисципліни «Право внутрішнього ринку ЄС», методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота має сприяти:

1) формуванню системи наукових поглядів щодо категорій та принципів функціонування права внутрішнього ринку ЄС та застосуванню набутих знань на практиці;

2) розвитку дослідницьких навичок та здібностей, необхідних для комплексного стратегічного аналізу реалізації чотирьох свобод ЄС, розроблення ефективних стратегій розвитку із застосуванням інноваційних технологій стратегічного планування та контролю за їх виконанням;

3) формуванню здатності до проектування майбутнього бізнес-організації;

4) розвитку та реалізації спроможностей до практичної діяльності за новими економічними спеціальностями;

5) вихованню у здобувачів цілеспрямованості, дисциплінованості, відповідальності, лідерських і вольових якостей.

У процесі роботи здобувач повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, матеріали, викладені в підручниках, навчальних посібниках з міжнародного права, джерела міжнародного і національного права України та зарубіжних країн, міжнародну та національну судову практику відповідно до тем навчальної дисципліни. Також важливе значення має робота з науково-практичними коментарями, монографіями, науковими статтями, іншою науковою і навчально-методичною літературою, рекомендованою викладачем. Методичні матеріали повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку здобувача.

Самостійна робота здобувачів може здійснюватися у таких формах:

- письмове виконання домашніх завдань;
- засвоєння теоретичного матеріалу за темами практичних занять;
- доопрацювання матеріалів лекцій;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- розробка кейсів;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- створення портфоліо навчального курсу та його презентація;
- написання рефератів, доповідей та їх презентація;
- підготовка та опублікування наукових статей, тез наукових доповідей;
- участь у науково-практичних конференціях;
- складання бібліографії за відповідною темою;
- узагальнення судової практики;
- коментування джерел права Європейського Союзу;

– інші форми роботи.

Вибір здобувачем видів самостійної роботи здійснюється за його інтересами та узгоджується з викладачем, який забезпечує організацію, контроль та оцінку якості виконання відповідної роботи.

Показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів: виступи на практичних заняттях; підготовка доповіді з проблемних питань права внутрішнього ринку ЄС; участь в активних формах навчання на практичних заняттях; розроблення тематичних презентацій і кейсів із питань права внутрішнього ринку ЄС; участь у роботі наукового гуртка кафедри; публікація тез доповідей та участь у наукових конференціях; написання наукових статей і рефератів; відпрацювання тем пропущених практичних занять; інші здобутки у сфері права внутрішнього ринку ЄС, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

4.3. Освітні технології та методи навчання

Під час вивчення стратегічного бізнес-консалтингу використовуються *інноваційні освітні технології*, зокрема:

технологія модульно-блочного навчання реалізується викладанням науково-методичного матеріалу двома логічно завершеними модулями – з систематичним наданням здобувачам консультацій, організацією самостійної навчально-пошукової діяльності, поточним і рубіжним контролем рівня знань та оцінкою успішності;

інтерактивні технології передбачають співробітництво здобувачів (взаємонавчання) у процесі опрацювання дискусійних питань, а також під час ділових ігор, спрямованих на формування вмінь та навичок майбутнього бізнес-консультанта;

мережеві технології передбачають проведення інтерактивних занять зі здобувачами онлайн;

технологія навчання як дослідження застосовується при написанні наукових доповідей, тез виступів на наукових конференціях, наукових статей та ін.; спрямовується на формування умінь, навичок та здібностей, необхідних для дослідницької діяльності, безперервного навчання і самоосвіти;

технологія формування творчої особистості базується на насиченні навчального процесу різноманітними творчими завданнями: опрацюванням кейсів та аналітичних завдань, побудовою порівняльних таблиць та матриць тощо; сприяє розвитку універсального теоретичного мислення та креативних здібностей.

Застосовуються такі *методи навчання*: логічний, проблемний, дослідницький, евристичний, метод Сократа, групова дискусія, пошукові вправи, пояснювально-ілюстративний, «круглий стіл»; «прес-конференція», «мозковий штурм», презентація бізнес-проектів, рольові/ділові ігри, опрацювання аналітичних завдань, підготовка експертних висновків із проблемних питань, майстер-класи консультантів-практиків, підготовка тез

на конференцію, самостійна робота з підручником, конспектом лекцій, інформаційними та Інтернет-ресурсами.

4.4. Форми педагогічного контролю та система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни

Система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни «Право внутрішнього ринку ЄС» передбачає проведення поточного, рубіжного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Видами *поточного контролю* знань є:

– контроль якості засвоєння здобувачами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких методів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, захист кейсу, підготовка і захист реферату за ініціативи здобувача, peer review, контрольна робота. За результатами практичних занять із кожного з двох модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 25 балів), що включається до підсумкової рейтингової оцінки;

– контроль якості засвоєння програмного матеріалу навчальної дисципліни на колоквіумах.

Протягом семестру здобувачі виконують завдання для самостійної роботи (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо). Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань з дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за іспит, становить 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самостійної роботи, за якої здобувач допускається до іспиту, становить 25 балів.

Розподіл балів між формами організації освітнього процесу і видами контрольних заходів дисципліни «Право внутрішнього ринку ЄС»:

Поточний контроль		Самостійна робота	Підсумковий контроль	Підсумкова оцінка знань
Практичні заняття				
Модуль № 1	Модуль № 2		Іспит	
max 15	max 15	max 10	max 60	max 100

Критерії оцінювання з дисципліни «Право внутрішнього ринку ЄС»:

Вид контролю	Кількість балів	Критерії (за кожною з оцінок)

Поточний контроль на практичному занятті (за модуль)	Max 15	Відмінне засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки.
	12	Добре засвоєння матеріалу з теми, але є окремі помилки.
	10	Задовільний рівень засвоєння матеріалу, значна кількість помилок.
	8	Мінімальні результати, достатні для отримання позитивної оцінки.
	Min 0	Незадовільний рівень засвоєння матеріалу.
Оцінка самостійної роботи	Max 10	Глибоке знання проблем, пов'язаних із темою дослідження, вільне володіння матеріалом, вміння самостійно й творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал, робити самостійні теоретичні та практичні висновки.
	8	В роботі розкрито основні положення теми, але є деякі неточності у викладанні матеріалу, теоретичні поняття недостатньо підкріплено фактичними даними.
	6	Основні положення теми розкрито, але деякі питання висвітлено неповно. Здобувач добре володіє матеріалом, але відсутня творчість та самостійність у дослідженні.
	5	Основні теоретичні питання висвітлено поверхнево, немає висновків або висновки не мають самостійного характеру; здобувач слабо володіє матеріалом.
	4	Основні положення теми висвітлено поверхнево, теоретичні положення не підкріплені фактичним матеріалом; немає висновків; здобувач слабо володіє матеріалом роботи.
	Min 0	Основні положення теми висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок; немає висновків; здобувач не володіє матеріалом роботи.
Іспит	Max 60	1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни. 2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.
	55	1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.
	50	1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.

	45	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої кафедрою. 3. Помилки та суттєві неточності у відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або за допомогою викладача.
	40	1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією. 2. Ознайомлення з основною літературою, рекомендованою кафедрою. 3. Помилки у відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача.
	35	1. Прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Наявність помилок у відповіді на іспиті.
	Min 0	1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни. 2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Право внутрішнього ринку ЄС» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34

4.5. Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти:

Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. Дата оновлення: 07.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>(дата звернення: 03.09.2019).

Господарський кодекс України від 16. 01. 2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № №18 -22. Ст. 144. Дата оновлення: 06.01. 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/card6> (дата звернення: 03.09.2019).

Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №№ 40-44. Ст. 356. Дата оновлення: 28.02. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 03.09.2019).

Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу від 15.04.2008р. URL: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=ST%206655%202008%20INIT>(дата звернення: 03.09.2019).

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергетики та їх державами-членами, з іншої сторони, 2014р. URL:http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248387631&at_id=223223535(дата звернення: 03.09.2019).

Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України № 1629-IV від 18.03.2004 р. *Відом. Верхов. Ради*. 2004. № 29. Ст. 367.

Про засади внутрішньої і зовнішньої політики України: Закон України № 2411-VI від 01.07.2010 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2010. № 40. Ст. 527.

Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р. *Офіц. вісн. України*. 2006. № 24. Ст. 1794.

Про Урядовий офіс з питань європейської та євроатлантичної інтеграції: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.08.2014 № 346. *Офіц. вісн. України*. 2014. № 66. Ст. 67.

План дій «Україна - Європейський Союз» від 21.02.2005 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_693(дата звернення: 03.09.2019).

Порядок денний асоціації Україна - ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію / Міжнародний документ № 994-990 від 16.06.2009р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_990(дата звернення: 03.09.2019).

Угода про вільну торгівлю між Україною та державами ЄАВТ від 24.06.2010 р. *Офіц. вісн. України*. 2012. № 1(54). Ст. 227.

Угода між Європейським Союзом і Україною про визначення загальної схеми участі України в операціях Європейського Союзу із врегулювання криз від 13.06.2005 р. *Офіц. вісн. України*. 2008. № 24. Ст. 726.

Угода між Україною та Європейським Союзом про процедури безпеки, які стосуються обміну інформацією з обмеженим доступом, від 13.06.2005 р. *Офіц. вісн. України*. 2007. № 15. Ст. 582.

Договір про заснування Енергетичного співтовариства від 25.10.2005 р. *Офіц. вісн. України*. 2011. № 1. Ст. 1.

Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Союзом про загальні принципи участі України в програмах Союзу від 22.11.2010 р. *Офіц. вісн. України*. 2011. № 92. Ст. 3360.

Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво від 04.12.2009 р. *Офіц. вісн. України*. 2010. № 96. Ст. 3432.

Угода між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз від 18.06.2007 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2008. № 10. Ст. 97.

Угода між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб від 18.06.2007 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 2008. № 9. Ст. 86.

Угода між Україною та Європейським Співтовариством про наукове і технологічне співробітництво від 04.07.2002 р. *Офіц. вісн. України*. 2004. № 4 (13.02.2004). Ст. 214.

Угода про співробітництво щодо цивільної глобальної навігаційної супутникової системи (ГНСС) між Україною та Європейським Співтовариством, його державами-членами від 01.12.2005 р. *Офіц. вісн. України*. 2007. № 4. Ст. 145.

Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України № 615/98 від 11.06.1998 р. *Офіц. вісн. України*. 1998. № 24. Ст. 870.

Угода між Кабінетом Міністрів України та Європейським Співтовариством з атомної енергії про співробітництво у сфері мирного використання ядерної енергії від 28.04.2005 р. *Офіц. вісн. України*. 2006. № 5. Ст. 214.

Commission Directive 70/50/EEC of 22.12.1969 based on the provisions of Article 33 (7), on the abolition of measures which have an effect equivalent to quantitative restrictions on imports and are not covered by other provisions adopted in pursuance of the EEC Treaty. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1567955038166&uri=CELEX:31970L0050> (дата звернення: 03.09.2019).

Council Regulation (EEC) №2913/92 of 12 October 1992 establishing the Community Customs Code. *Official Journal L 302*, 19.10.1992, p. 1-50.

Council Regulation (EC) №2679/98 of 7 December 1998 on the functioning of the internal market in relation to the free movement of goods among the Member States. *Official Journal L 337*, 12.12.1998

Regulation (EC) №638/2004 of the European Parliament and of the Council of 31 March 2004 on Community statistics relating to the trading of goods between Member States and repealing Council Regulation (EEC) №3330/91. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1568626246454&uri=CELEX:32004R0638> (дата звернення: 03.09.2019).

Directive 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States amending Regulation (EEC) No 1612/68 and repealing Directives 64/221/EEC, 68/360/EEC, 72/194/EEC, 73/148/EEC, 75/34/EEC, 75/35/EEC, 90/364/EEC, 90/365/EEC and 93/96/EEC. *Official Journal L 158*, 30.4.2004, p. 77-123.

Regulation (EU) №492/2011 of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on freedom of movement for workers within the Union Text with EEA relevance. *OJ L 141*, 27.5.2011, p. 1-12.

Підручники:

Право Європейського Союзу: основи теорії: підручник / [Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.]; за заг. ред. І. В. Яковюка. Харків: Право, 2019. 360 с.

Право Європейського Союзу: підруч. / за ред. В. І. Муравйова. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 704 с.

Право Європейського Союзу: підручн. / за ред. Р. А. Петрова. 7-ге вид. Київ: Істина, 2017. 384 с.

Європейське право: право Європейського Союзу: підручник: у чотирьох кн. / за заг. ред. В. І. Муравйова. Київ: Ін Юре, 2015-2016.

Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: монографія / під ред. І. В. Яковюка. Київ, 2012. 208 с.

Капустин А. Я. Право Европейского Союза: учебник для вузов. Москва: Издательство Юрайт, 2017. 387с.

Микієвич М. М. Інституційне право Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики та безпеки: Монографія. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 416 с.

Навчальні посібники і монографії:

Договір про Європейський Союз від 07.02.1992 р. *Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали* / за ред. М. В. Буроменського. Харків: Право, 2015. С. 6-35.

Договір про функціонування Європейського Союзу від 25.03.1957 р. *Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали* / за ред. М. В. Буроменського. Харків: Право, 2015. С. 36-166.

Кернз В. Вступ до права Європейського Союзу: навч. посіб. / Пер. з англ. Київ: Знання, 2002. 381 с.

Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб. 2-е вид., виправл. і допов. Київ: Знання, 2012. 759 с.

Копійка В. В., Шинкаренко Т. І., Миронова М. А. Європейський Союз на сучасному етапі: структурні зміни та стратегія розвитку: научное издание. Київ: Знання, 2010. 94 с.

Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали / за ред. М. В. Буроменського. Харків: Право, 2015. 328 с.

Петров Р. А. Транспозиция «acquis» Европейского Союза в правовые системы третьих стран: монографія. Київ: Истина, 2011. 384 с.

Хартія ЄС про основоположні права 2000 р. *Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали* / за ред. М. В. Буроменського. Харків: Право, 2015. С. 208-219.

Единый внутренний рынок Европейского союза: учебное пособие / Г. М. Костюнина, Н. Г. Адамчук, В. И. Баронов. Москва: Магистр: НИЦ ИНФРА-М, 2014. 384с.

Поглиблення відносин між ЄС та Україною: що, чому і як? / за ред. М. Емерсона та В. Мовчан. Брюссель: CEPIS, Київ: ІЕД, 2016. 255 с.

Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції. Київ: Смолоскип, 2002. 168 с.

Решота О. А. Внутрішній ринок Європейського Союзу та міжнародна економічна інтеграція: навч. посіб. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2012. 153 с.

Сидорук Т.В. Інтеграційні процеси в сучасній Європі: навч. посіб. Львів: ЛА «Піраміда», 2010. 354 с.

Смирнова К. В. Правове регулювання конкуренції в Європейському Союзі: теорія і практика: монографія. Одеса: Фенікс, 2015. 429 с.

Хартли Т. К. Основы права европейского Сообщества [пер. с англ.]. Москва: Закон и право, ЮНИТИ, 1998. 703 с.

Яковюк І. В. Правові основи європейської інтеграції: загальнотеоретичний аналіз: монографія. Харків: Право, 2013. 760 с.

Додаткова література

Статті:

Анакіна Т. Адаптація законодавства України у контексті виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію з ЄС. *Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу: теоретичні та практичні аспекти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Полтава, 8 грудня 2016 року): у 2 ч. Полтава: ПУЕТ, 2016. Ч. 1. С. 96-98.

Анакіна Т. Порівняльно-правова характеристика Угоди про асоціацію та Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Союзом. *Вісн. Нац. Акад. прав. наук України*. 2013. № 4 (75). С. 123-132.

Комарова Т. В. Взаємодія національних судів держав-членів Європейського Союзу із Судом правосуддя ЄС. *Стратегія проведення конституційної реформи в умовах інтеграції України до ЄС: зб. наук. ст. та тез доп. за матеріалами наук.-практ. конф.*, м. Харків, 20 травня 2015 р. /

редкол.: С. Г. Серьогіна, І. В. Яковюк, Г. В. Чапала. Харків: НДІ держ. буд-ва та місц. самовряд, 2015. С. 20-22.

Комарова Т. В. Практика Суду ЄС щодо співвідношення міжнародного права та права ЄС. *Цивільний процес на зламі століть: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 50-річчю заснування каф. цив. процесу* (м. Харків, 20–21 жовт. 2016 р.). Харків, 2016. С. 109–112.

Комарова Т. В. Пряма дія угод про асоціацію із Європейським Союзом: український вимір. *Римська декларація ЄС: нові пріоритети розвитку об'єднаної Європи: збірник наукових статей за матеріалами науково-практичної конференції* (м. Харків, 12 травня 2017 р.). С. 7-15.

Комарова Т. В. Суд ЄС та національні інтереси держав – членів Європейського Союзу. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 134. С. 190-198.

Комарова Т. В. Особливості застосування методів тлумачення норм права Судом Європейського Союзу. *Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання*: [тези доповідей та повідомлень учасників науково-практичної конференції (м. Харків, 30 вересня – 1 жовтня 2015 р.)] / за ред. проф. В. В. Комарова та І. Д. Шутака. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2015. С. 151-154.

Методично-нормативний посібник з питань адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу / за ред. Станік С. Р. Київ: Логос, 2000. 119 с.

Муравйов В. І. Поняття та зміст «*acquis communautaire*» (спільного доробку) Євросоюзу. *Актуальні проблеми міжнародних відносин: збірник наукових праць*. 2004. Вип. 48. Ч. I. С. 6.

Муравйов В. Правові засади регулювання економічних відносин Європейського Союзу з третіми країнами (теорія і практика). Київ: Академ-Прес, 2002. 424 с.

Осика С. Г., Коновалов В. В., Осика А. С. Антидемпінгові, компенсаційні та спеціальні заходи. Київ: УАЗТ, 2000. 397 с.

Торгове право ЄС: навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 189 с.

Трагнюк О. Я. Адаптація права України до права Європейського Союзу як складова механізму євроінтеграції. *Державне будівництво і місцеве самоврядування*. 2005. Вип. 10. С. 139-141.

Трагнюк О. Я. Деякі концептуальні засади побудови інституційної системи Європейського Союзу. *Державне будівництво та місцеве самоврядування: Зб. наук. праць*. Вип. 10. Харків: Право, 2005. С. 67-76.

Трагнюк О. Я. Деякі питання конституційно-правового регулювання членства держав у Європейському Союзі. *Політичні і правові проблеми становлення і розвитку держави на пострадянському просторі: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 26 черв. 2009 р.* Харків: НДІ держ. буд-ва та місцевого самоврядування АПрН України, 2009. С. 3-10.

Тюшка А. Договір про конституцію для Європи: генезис, юридична природа, політична цінність. Київ: К.І.С., 2007. 228 с.

Якименко Х. Відображення ідеї наднаціональності в історії європейської інтеграції. *Вісник Академії правових наук України*. Харків: Право, 2008. № 1. С. 251-261.

Якименко Х. Основні підходи щодо розуміння правового статусу Європейського Союзу. *Вісн. Акад. прав. наук України*. Харків: Право, 2008. № 2. С. 262-272.

Інтернет-ресурси:

Офіційний сайт ЄС. URL: <http://europa.eu.int> (дата звернення: 03.09.2019).

Європейський парламент. URL: <https://www.europarl.europa.eu/portal/en> (дата звернення: 03.09.2019).

Рада ЄС. URL: www.consilium.europa.eu (дата звернення: 03.09.2019).

Європейська комісія. URL: ec.europa.eu (дата звернення: 03.09.2019).

Суд ЄС. URL: <http://curia.europa.eu/> (дата звернення: 03.09.2019).

Європейська Рахункова палата. URL: eca.europa.eu (дата звернення: 03.09.2019).

Європейський Центральний Банк. URL: www.ecb.int (дата звернення: 03.09.2019).

Інформація про законодавчий процес на офіційному сайті ЄС. URL: http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/index_en.htm (дата звернення: 03.09.2019).

База даних законодавства ЄС. URL: <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm> (дата звернення: 03.09.2019).

Офіційна платформа для громадськості, яка хоче в'язати участь у законодавчому процесі ЄС. URL: http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm (дата звернення: 03.09.2019).

Центр офіційної документації ЄС. URL: publications.europa.eu (дата звернення: 03.09.2019).

Каталоги. URL: www.europa.eu.int/libraries (дата звернення: 03.09.2019).

Євростат. URL: epp.eurostat.ec.europa.eu (дата звернення: 03.09.2019).

SOLVIT. URL: https://ec.europa.eu/solvit/index_en.htm (дата звернення: 03.09.2019).

Європейський простір. URL: <http://eu.prostir.ua/> (дата звернення: 03.09.2019).

Історичні архіви ЄС. URL: <http://www.iue.it/ECArchives/EN/Eurhistar.shtml> (дата звернення: 03.09.2019).

Європейська служба зовнішньої дії. URL: <http://www.eeas.europa.eu/> (дата звернення: 03.09.2019).

Представництво ЄС в Україні. URL: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm (дата звернення: 03.09.2019).

Бюлетень представництва ЄС в Україні. URL: <http://euukrainecoop.net/> (дата звернення: 03.09.2019).

Європейська інтеграція / Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

URL:

http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246396130&cat_id=223223535(дата звернення: 03.09.2019).

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергетики та їх державами-членами, з іншої сторони, 2014 р. URL: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248387631&cat_id=223223535(дата звернення: 03.09.2019).

Виконання Угоди про асоціацію Україною. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3fart_id=247749544&cat_id=247749488(дата звернення: 03.09.2019).

Адаптація законодавства України до норм права ЄС. URL: https://minjust.gov.ua/azu_es(дата звернення: 03.09.2019).

Акти *acquis communautaire*, перекладені на українську мову. URL: <https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire>(дата звернення: 03.09.2019).

4.6. Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни

Матеріально-технічне забезпечення дає можливість працювати з інформаційним комплексом з будь-якого місця чи країни, підключаючись через мережу Інтернет (за умови реєстрації користувача відповідним чином), або використовуючи наявні в університеті комп'ютерні класи.

Передплачено доступ до Інформаційно-правових систем ЛІГА:ЗАКОН (Система ГРАНД та Система аналізу судових рішень VERDICTUM).

Доступ можливий у Залі правової інформації навчально-бібліотечного комплексу (вул. Пушкінська 84-А, 3 поверх).